

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-624-9-24>

THE GROUP NATURE OF YOUTH SOCIAL DIALECTS (UNTIL THE XIX CENTURY)

ГРУПОВИЙ ХАРАКТЕР МОЛОДІЖНИХ СОЦІАЛЬНИХ ДІАЛЕКТІВ (ДО XIX СТ.)

Rudenko M. Yu.

*Candidate of Philological Sciences,
Associate Professor,
Associate Professor at the Department
of linguistics and European languages,
Horlivka Institute of Foreign Languages
SHEI "Donbas State Pedagogical
University"
Bahmut, Ukraine*

Руденко М. Ю.

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри мовознавства
та європейських мов,
Горлівський інститут іноземних мов
ДВНЗ «Донбаський державний
педагогічний університет»
м. Бахмут, Україна*

Своїм прагненням до неповторності та емоційності молодіжна мова привертає увагу лінгвістів. Вона існує не одну сотню років, відзначається багатою історією й широкими можливостями в плані збагачення мови. Нас цікавить розвиток, особливості, характерні риси молодіжної мови в попередні століття, бо сучасний стан і бачення тісно пов'язані з минулим.

Одна з характерних рис молодіжної мови, що відзначається здавна, її груповий характер. Візьмемо сленг. На його групову приналежність указували Дж. К. Хоттен (1860), Г. Бауман (1887), Ч. Анандейл (1910), Скорочений Оксфордський Словник англійської мови (1947), Е. Партрідж (1954, 1999) тощо.

Е. Партрідж [1] відмічає існування в Англії у XVIII ст. групового сленгу студентів, школярів, підлітків. Ф. Гроуз у своєму словнику [2] наводить цікаві приклади групового молодіжного сленгу, що існували в лексиконі солдатів, моряків, студентів (в основному Оксфорда та Кембриджу). Приклади солдатського та військово-морського сленгу зі словника Ф. Гроуза відзначаються дотепністю та кмітливістю: *act of parliament* «слабке пиво, п'ять пінт якого, відповідно до акту парламенту, господар будинку був зобов'язаний надати кожному солдату безкоштовно»; *kit* «комплект: "усе необхідне солдату, уміст його рюкзака»»; *parish soldier* «парафіяльний солдат, міліціонер»; *rag fair* «перевірка білизни та предметів першої необхідності у солдатів»; *used up* «використаний, убитий»; *heads* «туалет на морському судні». Г. Паркер у 1789 р. опублікував "Life's Painter of Variegated Characters

in Public and Private Life”. У цій праці автор, зокрема, описує мову дітей, які в спілкуванні використовують сленг.

У XIX ст. у Великій Британії молодіжний сленг поширюється, користувачами є в основному чітко визначені групи: студенти університетів, учні шкіл, спортсмени, учасники спортивних ігор, заможні молоді люди, моряки й солдати [3; 4].

Багату історію має груповий молодіжний сленг США. Приклади сленгу американського коледжу зустрічаємо в літературі, починаючи з 1823 р. Лінгвісти Дж. Б. Грінаф і Дж. Л. Кіттрідж [5] відмічають у США наприкінці XIX – початку XX ст. наявність особливої лексики в представників різних груп, співтовариств, зокрема школярів, студентів, спортсменів, називаючи цю лексику жаргоном.

У словнику “Trésor de la langue française. Dictionnaire de la langue du XIXe et du XXe siècle (1789–1960)” (1974) наведено таке визначення: арго – «будь-який умовний знак, учинок або манера поведінки, що служать для таємного спілкування між членами групи». Дане визначення дає розуміння факту існування в XIX ст. у Франції молодіжного арго. Воно створюється всередині групи (соціальної, професійної), дозволяє індивіду проявити свою приналежність до групи, на відміну більшості інших людей. Яскравим прикладом є паризьке молодіжне арго, а також арго навчальних закладів. Груповий характер має арго інтелектуальної еліти наприкінці XIX ст. у Франції, під якою мається на увазі освічена молодь: «Відомі арго освічених людей: художників, науковців, студентів» [6, р. 82]. Лексеми, які вийшли за межі певного замкнутого кола осіб і використовуються незалежно від будь-якої приналежності до соціальної групи, уходять до складу так званого «загального арго».

Цікавим і самобутнім явищем є галицька учнівська говірка другої половини XIX – першого десятиліття XX ст. Тут шкільна молодь виступає як окрема соціальна група, що дихає власною атмосферою в шкільному житті та серед друзів, сповнена імпульсу, сили, гумору, широкого діапазону настроїв і почуттів, зрештою, перетину різноманітних нахилів та побічних впливів. Це життя, багате своєю діяльністю, також виражається в особливому груповому діалекті. Для нього характерні насамперед стислість та лаконічність висловлювання (Pacuła, 2023).

З часом лінгвісти намагаються обґрунтувати природу групового характеру молодіжних соціальних діалектів, наполегливо працюють над цією проблемою. Наприклад, склалося розуміння жаргону як мови окремої соціальної групи. Будь яка група, навіть дуже обмежена, якщо вона об’єднана загальними інтересами, формує свій діалект. Подібне спостерігаємо серед школярів, студентів, матросів тощо [5].

В Україні груповий характер бурсацько-семінарського жаргону обумовлений досить ізольованим характером життєдіяльності бурсаків. «Гострий внутрішній режим, інтернатське відособлення вихованців по бурсах XVII – XIX ст. мусили спричинитися до витворення почуття групової відрубності, яке в дальшому несе з собою й деякі словниково-стилістичні особливості, притаманні лише членам таких спільнот...» (Горбач, 1964–1966; Ставицька, 2005). Свідок і учасник бурсацько-семінарського буття К. Широцький відзначав, що подібні діалекти складаються не зразу, а довго і влучно вбирають в себе дух того осередку, серед якого народжуються і через те власне вони стають чужими для людей далеких і сторонніх тому осередкові [7, с. 175].

Отже, як у минулі часи, так і зараз, кожне замкнуте співтовариство або однорідна група людей схильна до того, щоб мати свою особливу мову, жаргон. Навіть якщо немає гострої необхідності в створенні подібної мови, така група все одно прагне мати таку, подібно різним соціальним групам, які відчують свою відмінність від інших.

Література:

1. Partridge E. Slang to-day and yesterday. London : Routledge & Kegan Paul LTD, 1954. ix, 476 p.
2. Grose F. A Classical Dictionary of the Vulgar Tongue. London : Printed for S. Hooper, 1785. v, 182 p.
3. Partridge E. Usage and Abuse: A Guide to Good English. London : Penguin Books, 1999. 401 p.
4. Coleman J. The Life of Slang. Oxford : Oxford University Press, 2012. 354 p.
5. Greenough J. B., Kittredge G. L. Words and their ways in English speech. New York : The Macmillan Company, 1901. 456 p.
6. Schwob M. Etude sur l'argot français et le jargon de la Coquille. Paris : Allia, 1989. 154 p.
7. Широцький К. В. Бурсацький жаргон української мови на Поділлі. *Збірник Харківського історико-філологічного товариства. Нова серія*. Харків, 1998. Т. 6. С. 175–180.